

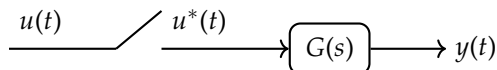
Digitalni ekvivalent

Anja Buljević

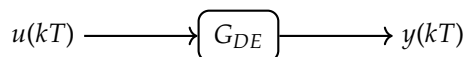
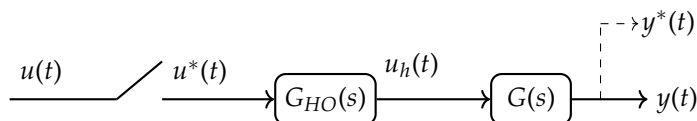
Jelena Bulatović

1 Uvod

Posmatrajmo sledeći sistem:

Podsećamo na dobro poznatu činjenicu u vezi sa digitalnim upravljačkim sistemima: znamo da su realni procesi najčešće kontinualni dok je upravljački signal diskretan (kao izlaz iz digitalnog upravljačkog uređaja), pa iz tog razloga mora postojati D/A konvertor, odnosno kolo zadržke nultog reda, pre samog procesa.

Ono što je bitno za nas jeste ponašanje sistema na izlazu u trenucima odabiranja.

Po teoremi sa predavanja:

$$Y^*(s) = (G_{HO}(s)G(s))^* U^*(s)$$

$$Y^*(s) = \underline{G_{HO}G(s)}^* U^*(s), \text{ gde je } \underline{G_{HO}G(s)}^* = \mathcal{Z}\{\mathcal{L}^{-1}\{G_{HO}G(s)\}\}^*$$

Primer 1. Pronaći digitalni ekvivalent sledećeg sistema $G(s) = \frac{1}{s+1}$.

Rešenje:

$$\text{Znamo da je } \mathcal{Z}\{1 - e^{-sT}\} = 1 - z^{-1}$$

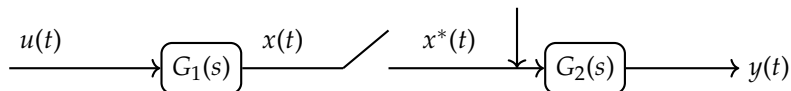
$$\begin{aligned}
G_{DE}(z) &= \frac{Y(z)}{U(z)} = G_{HO}G(z) \\
&= 3\left\{\left(\mathcal{L}^{-1}\{G_{HO}G(s)\}\right)^*\right\} = 3\left\{\left(\mathcal{L}^{-1}\left\{\frac{1-e^{-sT}}{s} \frac{1}{s+1}\right\}\right)^*\right\} \\
&= 3\left\{\left(\mathcal{L}^{-1}\left\{\frac{1}{s(s+1)}\right\} - \mathcal{L}^{-1}\left\{\frac{e^{-sT}}{s(s+1)}\right\}\right)^*\right\} \\
&= (1-z^{-1})\left[3\left\{\frac{1}{s}\right\} - 3\left\{\frac{1}{s+1}\right\}\right] \\
&= \frac{z-1}{z}\left[\frac{z}{z-1} - \frac{z}{z-e^{-sT}}\right] \\
&= \frac{(z-1)(z-e^{-T}-z+1)}{(z-1)(z-e^{-T})} = \frac{1-e^{-T}}{z-e^{-T}}
\end{aligned}$$

Implementirati u MATLAB-u.

Kakav je odnos odziva stvarnog sistema i njegovog digitalnog ekvivalenta?

Primer 2. Pronaći funkciju prenosa sledećeg sistema

ovde moramo ubaciti kolo zadržke*

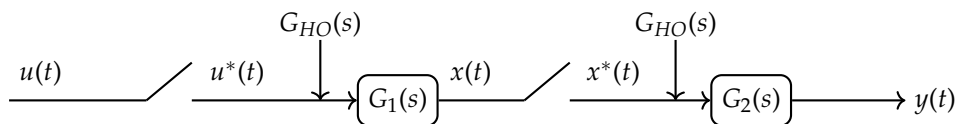

Rešenje:

$$Y^*(s) = X^*(s)(G_{HO}(s)G_2(s))^* = (U(s)G_1(s))^*(G_{HO}G_2(s))^*$$

$$Y(z) = \underline{U}G_1(z)\underline{G_{HO}G_2}(z) \Rightarrow \text{Ne može se naći funkcija prenosa za dati sistem} \left(\frac{Y(z)}{U(z)}\right)$$

Primer 3. Pronaći funkciju prenosa sledećeg sistema

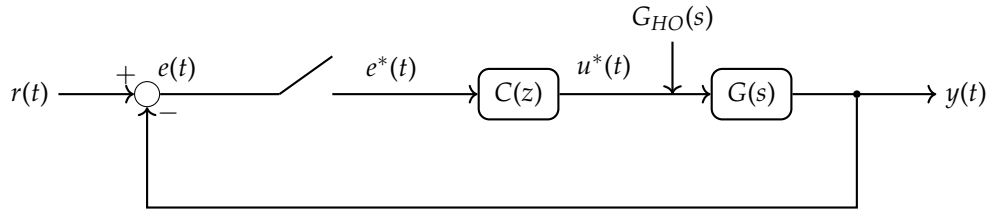
Rešenje:

$$Y^*(s) = X^*(s)(G_{HO}(s)G_2(s))^* = X^*(s)(\underline{G_{HO}G_2}^*(s))$$

$$X^*(s) = U^*(s)\underline{G_{HO}G_1}^*(s)$$

$$Y^*(s) = U^*(s)\underline{G_{HO}G_1}^*(s)\underline{G_{HO}G_2}^*(s)$$

$$\frac{Y^*(s)}{U^*(s)} = \underline{G_{HO}G_1}^*(s)\underline{G_{HO}G_2}^*(s)$$

Primer 4. Pronaći funkciju prenosa sledećeg sistema:

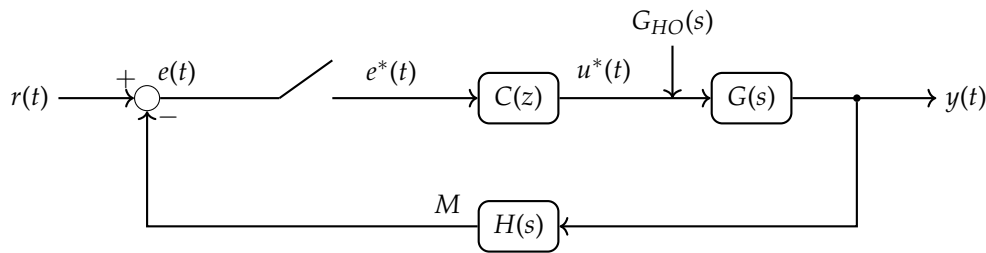
Rešenje:

$$Y^*(s) = U^*(s)(G_{HO}G(s))^* = E^*(s)C(z)(G_{HO}G^*(s)) = (R^*(s) - Y^*(s))^*C(z)G_{HO}G^*(s)$$

$$Y^*(s) [1 + C(z)(G_{HO}G^*(s))] = R^*(s)C(z)G_{HO}G^*(s)$$

$$\frac{Y^*(s)}{U^*(s)} = \frac{C(z)(G_{HO}G^*(s))}{1 + C(z)G_{HO}G^*(s)}$$

Primer 5. Pronaći funkciju prenosa sledećeg sistema:

Rešenje:

$$Y(s) = G(s)G_{HO}(s)U^*(s)$$

$$U^*(s) = C(z)E^*(s)$$

$$E(s) = R(s) - H(s)Y(s) = R(s) - H(s)G(s)G_{HO}(s)U^*(s) \Big/ ^*$$

$$E^*(s) = R^*(s) - \underline{HGG_{HO}^*}(s)U^*(s)$$

$$E^*(s) = R^*(s) - \underline{HGG_{HO}^*}(s)C(z)E^*(s)$$

$$E^*(s) = \frac{R^*(s)}{1 + \underline{HGG_{HO}^*}(s)C(z)}$$

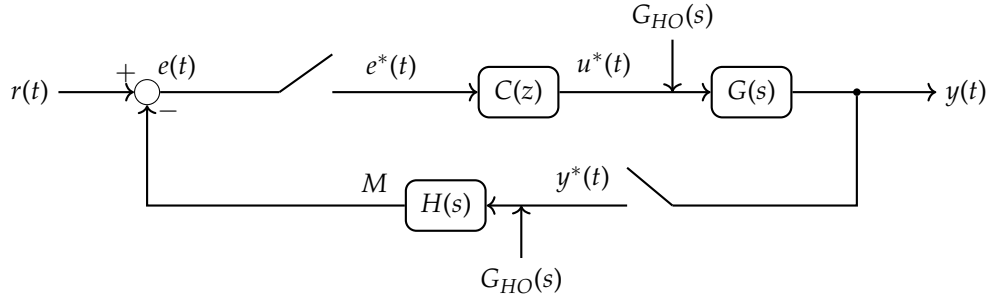
$$U^*(s) = \frac{C(z)R^*(s)}{1 + \underline{HGG_{HO}^*}(s)C(z)}$$

$$Y^*(s) = \frac{\underline{GG_{HO}^*}(s)C(z)R^*(s)}{1 + \underline{HGG_{HO}^*}(s)C(z)}$$

Primer 6. Pronaći funkciju prenosa sledećeg sistema:

Rešenje:

$$M^*(s) = \underline{G_{HO}H^*}(s)Y^*(s)$$

$$Y^*(s) = U^*(s)(G_{HO}G(s))^* = E^*(s)C(z)G_{HO}G^*(s) = (R^*(s) - M^*(s))C(z)G_{HO}G^*(s)$$

$$Y^*(s) = R^*(s)C(z)G_{HO}G^*(s) - Y^*(s)G_{HO}H^*(s)^*C(z)G_{HO}G^*(s)$$

$$Y^*(s) \left[1 + G_{HO}H^*(s)C(z)G_{HO}G^*(s) \right] = R^*(s)C(z)G_{HO}G^*(s)$$

$$\frac{Y^*(s)}{U^*(s)} = \frac{C(z)G_{HO}G^*(s)}{1 + G_{HO}H^*(s)C(z)G_{HO}G^*(s)} = G_{DE}(z)$$

Koja je funkcija prenosa od r do e ?

$$E^*(s) = R^*(s) - M^*(s) = R^*(s) - G_{HO}H^*(s)Y^*(s) = R^*(s) - G_{HO}H^*(s)U^*(s)G_{HO}G^*(s)$$

$$E^*(s) = R^*(s) - G_{HO}H^*(s)E^*(s)C(z)G_{HO}G^*(s)$$

$$E^*(s)(1 + G_{HO}H^*(s)C(z)G_{HO}G^*(s)) = R^*(s)$$

$$\frac{E^*(s)}{R^*(s)} = \frac{1}{1 + G_{HO}H^*(s)C(z)G_{HO}G^*(s)}$$

Primer 7. Ako je $C(z) = K$, $G(s) = \frac{1}{s+1}$, $H(s) = 2$, naći $G_{DE}(z)$ iz primera 6, implementirati u MATLAB-u i uporediti sa realnim sistemom.

Rešenje:

$$\frac{Y^*(s)}{U^*(s)} = \frac{C(z)G_{HO}G^*(s)}{1 + G_{HO}H^*(s)C(z)G_{HO}G^*(s)} = G_{DE}(z)$$

$$G_{HO}G^*(s) = \mathcal{Z}\{G_{HO}G(s)\} = \mathcal{Z}\left\{\frac{1-e^{-sT}}{s} \cdot \frac{1}{s+1}\right\} = \frac{1-e^{-T}}{z-e^{-T}}$$

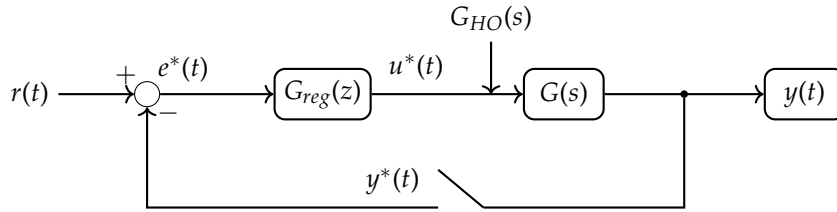
$$G_{HO}H^*(s) = \mathcal{Z}\left\{\frac{1-e^{-sT}}{s} \cdot 2\right\} = (1-z^{-1})\mathcal{Z}\left\{\mathcal{L}^{-1}\left\{\frac{2}{s}\right\}\right\} = \frac{z-1}{z} \cdot 2 \cdot \frac{z}{z-1} = 2$$

$$G_{DE}(z) = \frac{K \frac{1-e^{-T}}{z-e^{-T}}}{1 + 2K \frac{1-e^{-T}}{z-e^{-T}}} = \frac{K(1-e^{-T})}{z-e^{-T} + 2K - 2Ke^{-T}}$$

Zadatak 1.

Proces je opisan funkcijom prenosa $G(s) = \frac{1}{s+2}$. Formirati diskretni regulator koji upravlja procesom. Simulirati u MATLAB-u ovaj primer.

Rešenje:

Slika 1: Blok dijagram.

Blok dijagram je dat na Slici 1.

Funkcija spregnutog prenosa sistema se računa na sledeći način:

$$\begin{aligned}
 \frac{Y^*(s)}{R^*(s)} &= \frac{G_{reg}(z)[G_{HO}G(s)]^*}{1 + G_{reg}(z)[G_{HO}G(s)]^*} \\
 \frac{Y^*(s)}{R^*(s)} &= \frac{G_{reg}(z)\mathfrak{Z}\{G_{HO}G(s)\}}{1 + G_{reg}(z)\mathfrak{Z}\{G_{HO}G(s)\}} \\
 \mathfrak{Z}\{G_{HO}G(s)\} &= \mathfrak{Z}\left\{\frac{1 - e^{-sT}}{s} \frac{1}{s+2}\right\} = (1 - z^{-1})\mathfrak{Z}\left\{\frac{1}{s(s+2)}\right\} = (1 - z^{-1})\mathfrak{Z}\left\{\frac{1/2}{s} - \frac{1/2}{s+2}\right\} \\
 &= \frac{z-1}{z} \frac{1}{2} \left(\frac{z}{z-1} - \frac{z}{z-e^{-2T}} \right) = \frac{1}{2} \frac{(z-1)(z-e^{-2T}-z+1)}{(z-1)(z-e^{-2T})} \\
 &= \frac{1}{2} \frac{1 - e^{-2T}}{z - e^{-2T}} = \frac{a}{z - b} \\
 &\text{gde je } a = \frac{1}{2} (1 - e^{-2T}), \quad b = e^{-2T}. \text{ Smenu uvodimo zbog jednostavnijeg računa u nastavku.}
 \end{aligned}$$

- **Regulator**

$$G_{pi}(s) = K_p + K_i \frac{1}{s}$$

Proces je opisan funkcijom prenosa prvog reda, pa ćemo koristiti PI regulator za upravljanje ovim procesom.

Za diskretizaciju regulatora ćemo koristiti Ojler 2 aproksimaciju:

$$s = \frac{z-1}{zT} \Rightarrow G_{pi}(z) = K_p + K_i \frac{zT}{z-1} = \frac{K_p(z-1) + K_i zT}{(z-1)} = \frac{z(K_p + K_i T) - K_p}{(z-1)}$$

- Odabir periode

$$G = \frac{1}{s+2}$$

$$T_r = 2T_d = 2 \cdot \frac{1}{2} = 1$$

$$T_o \in \left[\frac{T_r}{10}, \frac{T_r}{4} \right] \Rightarrow \boxed{T = 0.1}$$

Funkcija spregnutog prenosa sistema:

$$\omega_{sp}(z) = \frac{\frac{z(K_p + K_i T) - K_p}{z-1} \frac{a}{z-b}}{1 + \frac{z(K_p + K_i T) - K_p}{z-1} \frac{a}{z-b}} = \frac{za(K_p + K_i T) - K_p a}{(z-1)(z-b) + za(K_p + K_i T) - aK_p}$$

Karakteristični polinom je dat izazom:

$$f(z) = (z-1)(z-b) + za(K_p + K_i T) - aK_p$$

$$f(z) = z^2 + z(aK_p + aK_i T - b - 1) + b - aK_p$$

Za ispitivanje stabilnosti koristićemo Jurijev kriterijum koji je već rađen. Uslovi za stabilnost:

1.

$$f(1) > 0$$

$$\cancel{1} + \cancel{aK_p} + aTK_i - \cancel{b} - \cancel{1} + \cancel{b} - \cancel{aK_p} > 0$$

$$aTK_i > 0$$

$$\boxed{K_i > 0}$$

2.

$$(-1)^2 f(-1) > 0$$

$$1 - aK_p - aTK_i + b + 1 + b - aK_p > 0$$

$$2 - 2aK_p - aTK_i + 2b > 0$$

$$2 - 2aK_p + 2b > aTK_i$$

$$\boxed{K_i < \frac{2(1 - aK_p + b)}{aT}}$$

3.

$$|b - aK_p| < 1$$

$$-1 < b - aK_p < 1$$

$$-1 - b < -aK_p < 1 - b$$

$$\frac{1+b}{a} > K_p > \frac{b-1}{a} \quad b = e^{-2T}, a = \frac{1}{2}(1 - e^{-2T})$$

$$\boxed{-2 < K_p < 20.06}$$

Ako uzmemo npr. da je $K_p = 10$, onda sledi da jr $K_i < 201$.

Formiramo digitalni regulator za upravljanje procesom:

$$G_{pi} = K_p + K_i \frac{zT}{z-1} = \frac{U}{E}$$

$$U = K_p E + K_i \frac{zT}{z-1} E$$

$$(z-1)U = (z-1)EK_p + K_i zTE$$

$$U = z^{-1}U + EK_p - z^{-1}EK_p + K_i TE$$

najzad, dobijamo diferencnu jednačinu za upravljanje:

$$u[k] = u[k-1] + e[k](K_p + K_i T) - K_p E[k-1]$$